

Aleg. 198

Sprawozdanie

komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego
w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych z dnia 10. grudnia 1898 l. 68120 dzieli się istotnie na dwa działy, z których pierwszy jest poświęcony sprawom nauki górnictwa w kraju, szkołom górniczym i słuchaczom wyższych i niższych zakładów górniczych, — drugi sprawom badań naukowych lub studiów ekonomicznych z przemysłem górniczym, a szczególnie z naftowym w najściślejszym zostających związku. — Ten porządek zachowuje też i sejmowa komisya.

I.

Co do urządzenia nauki górnictwa w wyższych krajowych zakładach naukowych, a mianowicie przy c. k. politechnicznej szkole we Lwowie, to komisya tak dziś, jak przed rokiem, a mianowicie w swem sprawozdaniu z dnia 29. stycznia 1898, uważa wykonanie rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1894, którą wezwano c. k. Rząd do utworzenia w najkrótszym czasie piątego wydziału nauk w tej szkole — wydziału górniczno-hutniczego — za niezbędne.

Wysoki Sejm od długiego szeregu lat zajmuje się tą sprawą i już w roku 1868 wskazywał potrzebę urządzenia nauki górnictwa w jednym z wyższych zakładów naukowych w kraju. Wydział krajowy w odezwie do c. k. Rządu z dnia 17. marca 1896 LW. 14437, komunikowanej Wysokiemu Sejmowi w swoim czasie, wykazał, jak dalece ta potrzeba jest istotną i jak małymi środkami istniejące już wykłady można uzupełnić tak, aby obejmowały całość nauk górniczych. Obecne połowiczne tylko zatratwienie sprawy już daje dobre dla kraju rezultaty, skoro uczniów wydziału inżynierii i budowy machin szkoły politechnicznej, słuchających kursu o głębokich wierceniach i górnictwa nafty i wosku ziemnego, c. k. Rząd w wydanych świeżo rozporządzeniach górniczno-policyjnych dla kopalń nafty (Dz. ust. kraj. z dnia 9. lipca 1898 Nr. 87) uznał za uprawnionych, na równi z uczniami akademii górniczych, do zajęcia

stanowisk kierowników tych kopalń — po krótszej, niż innych kandydatów, praktyce. Dotychczasowa odmowa c. k. Rządu uzupełnienia nauk górniczych spowoduje dość znaczną ilość młodzieży krajowej, polskiej czy ruskiej narodowości, szukania tej nauki za granicami kraju i monarchii.

Komisya mniema, iż odpowiada ogólnie odczutej potrzebie kraju, wnosząc ponowienie rezolucyi z r. 1894 i z r. 1897, aby c. k. Rząd naukę górnictwa w c. k. szkole politechnicznej uzupełnił i wydział górnico-hutniczy w życie wprowadził.

Dla nauki górnictwa i wiertnictwa zrobiono wiele w roku ubiegłym przez ostateczne, przy pomocy i subwencji c. k. Rządu, zorganizowanie kraj. szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu. Mamy statut, kuratoryę, subwencję pieniężną c. k. Rządu i pomoc jego organów w zarządzie szkoły, w ocenieniu wartości nauczania. Dla uczynienia zadość wymogom statutu należy stabilizować nauczycieli szkoły jako funkcyonaryuszy kraju i w tym celu, przychylając się do wniosków Wydziału krajowego, ustanowić dla szkoły w Borysławiu etat osób i płac.

Statuta i kuratorya weszły jednak w życie dopiero w październiku r. z. i sprawozdanie Wydziału krajowego nie mogło w grudniu r. z. zawierać dokładnego, jak dla innych szkół przemysłowych, preliminarza rozchodów i przychodów. Komisya nie wątpi, że w roku przyszłym Wydział krajowy taki preliminarz przedłoży, a i w roku bieżącym przeznaczony na ten cel kwoty 5.000 zł. nie przekroczy; uważa jednak za dobre już teraz w myśl przedłożonego jej przybliżonego kosztorysu ustalić budżet szkoły, jak następuje:

1) Kierownictwo szkoły (400 zł.) i różne administracyjne wydatki	500 zł.
2) Płace 2 nauczycieli wedle przyznanych im w sprawozdaniu Wydziału krajowego rang i 1 asystenta, oraz płaca dodatkowa za naukę religii	4000 „
3) Najem lokalu szkoły i mieszkań dla 12 uczniów razem	750 zł.
opai i oświetlenie	450 „
usługa szkoły	250 „
4) Uzupełnienie sprzętów w szkole i w mieszkaniu uczniów	150 „
5) Przybory naukowe, modele, książki	400 „
6) Stałe zasiłki uczniom i zasiłki na wycieczki naukowe	1800 „
7) Nieprzewidziane wydatki	200 „
Razem	8500 zł.

Przy tem pozornie dobrem uposażeniu brakuje jednak szkole odpowiedniego pomieszczenia i kuratorya szkoły przedstawia, że trudność nauczania i utrzymywania należytego porządku w dzisiejszem jej pomieszczeniu jest o wiele większą, niż by to było w dobrym własnym lokalu; a i znalezienie pomieszkania dla nauczyciela żonatego w Borysławiu ma być niezwykle trudnem. Komisya mniema, że niewiele by się obciążało budżet szkoły, gdyby dla niej zbudowano dom, a korzyści takiego zarządzenia są tak widoczne, iż nie zachodzi nawet potrzeba je podnosić.

Wyszczególnionych tu wydatków nie potrzebujemy również omawiać; są one stałymi rubrykami każdej szkoły, a brak jeszcze doświadczenia, w czem je zwiększyć będzie potrzeba, a w czem uszczuplić można. Tyle komisya może już zaznaczyć, że zarówno cel szkoły: kształcenie dozorców robót górniczych, jak przepisy statutów, wymagające od uczniów świadectwa odbytej w kopalniach pracy, mają ten skutek, że do szkoły wchodzi prawie wyłącznie młodzież uboga, a nie mogąca mieć oszczędzonych funduszy na 2-letni w szkole pobyt. Zasiłki dla nich są niezbędne,

a Wydział krajowy bezwątpienia udzielać ich będzie tylko pilnym i dobrze sprawującym się uczniom.

Tak samo niezbędną jest pozycya zasiłków dla młodzieży kształcącej się w wyższych naukowych zakładach górniczych, a mianowicie w lwowskiej c. k. szkole politechnicznej.

Skoro powtarzanemi rezolucyami Wysokiego Sejmu krajowego uzyskaliśmy pierwszą katedrę encyklopedyi górnictwa, eksploatacyi ropy i wosku ziemnego i wykłady o głębokich wierceniach, a nauczanie to tyle zyskało uznania, że c. k. władze górnicze słuchaczy tych wykładów z wydziału budowy machin i inżynierzy za teoretycznie uzdolnionych do prowadzenia kopalń ropy uważają, powinni bardziej wykształceni, t. j. do słuchania nauk wyższych uzdolnieni urzędnicy kopalń skorzystać z tych wykładów i na lepszych kierowników się wykształcić; na to im zwykle brak środków i pomocy im jest wskazaną. A jeśli mimo starań naszych o zaprowadzenie nauki górnictwa w krajowym wyższym zakładzie mamy sobie za obowiązek popierać ubogą młodzież naszą, gdy się zagranicą uczy, to jednak popieranie ich powinno być ograniczone do istotnie bardzo biednych, lub już naukowo tam pracujących, a więcej zasiłku należy się dać tym, którzy się górnictwa uczą w kraju, lub tym, którzy ukończywszy nauki górnicze w kraju, za granicę dla uzupełnienia swej wiedzy wyjeżdżają.

Polecenie Sejmu krajowego, aby Wydział krajowy dokładnie zbadał przedłożony przez magistrat miasta Krakowa projekt szkoły górnico-hutniczej przy c. k. szkole przemysłowej w Krakowie, nie jest załatwione, bo, jak mówi sprawozdanie, Wydział krajowy nie otrzymał jeszcze planu organizacyi tej szkoły i planu nauki, któreby Wysokiemu Sejmowi mógł do decyzji przedłożyć.

II.

Co do badań naukowych i wydawnictw subwencyonowanych z funduszu krajowego, to postęp w dziale geologicznym jest widoczny i skoro mapy podgórze karpackiego w środkowej części kraju, poruczone prof. Dr. Dunikowskiemu, wyjdą z druku, terena naftowe będą ukończone. Skierowanie szczegółowych badań ku zagłębom węglowemu śląsko-polskiemu i postanowienie wydania mapy geologiczno-górnictwa tej części kraju łącznie z przylegającemi doń częściami Prus i Królestwa polskiego uważa komisya za ze wszech miar wskazane i za rzecz, która dla przemysłu kraju korzyści przyniesie; również za pożyteczne uważa komisya geologiczno-rolnicze badania, które jednak dopiero po opublikowaniu pierwszych prac ocenić będzie można.

O technologiczno-chemicznych badaniach produktów naftowych i pracy krajowej stacyi doświadczalnej w tym dziale mamy opinię komisyi Rady górniczej, która uważa obecny kierunek prac tej stacyi za bardziej praktyczny i dla przemysłowców użyteczny; jeśli w tym roku sprawozdanie stacyi nie wykazuje rzeczoznawczej pracy, t. j. ocenienia wartości ropy czy ropy, o którą zachodzi spór między konsumentem a producentem, a takie orzeczenia są głównem zadaniem stacyi z funduszu krajowych utrzymywanej, to o to winić kierownika stacyi nie można.

W sprawie nareszcie nagrodzenia i wydania podręcznika dla górnictwa ropy i wosku ziemnego otrzymała komisya bezpośrednio od JW. Szefa II. departamentu Wydziału krajowego wiadomość, że Wydział krajowy otrzymał przei 1. stycznia b. r. dwie prace konkurujące o nagrodę, jedną z działy geologii naftowej, drugą jako pod-

ręcznik dla kopalnictwa nafty i wiercenia. Dla ewentualnego wynagrodzenia tych prac wnosi komisya upoważnić Wydział krajowy do wydania z kredytu przeznaczzonego na rok 1898 kwoty 1.000 zł. w. a, w r. 1899.

Wobec tego, że potrzebne na cele górnicze fundusze w budżecie krajowym jako pozycye 281—288 Rubr. XV. preliminarowane Wysoki Sejm uchwała przy budżecie krajowym, komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawach górniczych za r. 1898 Sejm przyjmuje do wiadomości.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w myśl rezolucyi Sejmu krajowego z dnia 13. lutego 1894 otworzył w lwowskiej c. k. szkole politechnicznej piąty wydział górnico-hutniczy.

3. Sejm ustanawia dla krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu następujący etat osób i płac:

a) dla nauki fachowej kursu wiertniczego będzie zamianowany nauczyciel z rangą i płacą inżyniera II. klasy, dla nauki fachowej kursu górniczego nauczyciel z rangą i płacą inżyniera-adjunkta, oraz asystent z płacą i rangą inżyniera-asystenta.

b) Wszyscy trzej mają być urzędnikami krajowymi, z prawami określonymi w ustanowie służby krajowej i w statucie emerytalnym dla urzędników i sług etatowych Wydziału krajowego z dnia 21. stycznia 1889.

4. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia w ciągu r. 1899 kredytu 1.000 zł. w. a. z wstawionego w budżet r. 1898 poz. 271 Rub. XV.

Lwów dnia 16. marca 1899.

Przewodniczący:

Gorayski

Sprawozdawca:

Wiśniewski.